

LIBRIS

We know
books

DREPT CIVIL

Teoria generală a obligațiilor

Curs universitar

Conf. univ. dr.

CRISTINA ELISABETA ZAMȘA

Universitatea din București,

Facultatea de Drept

Ediția a 3-a, revizuită și adăugită

Editura

Hamangiu

CUPRINS

TITLUL I. NOȚIUNEA DE OBLIGAȚIE. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR	1
Capitolul I. Prezentarea noțiunii de obligație civilă	1
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive</i>	1
§1. Considerații generale. Reglementare	1
§2. Sensurile și definiția doctrinară a noțiunii de obligație	2
§3. Elementele raportului juridic de obligație. Valența structurală și funcțională a elementelor	4
3.1. Subiectele (sau părțile) raportului juridic de obligație	4
3.2. Conținutul raportului juridic de obligație	6
3.3. Obiectul raportului juridic de obligație	6
§4. Rolul sancțiunii în cadrul raportului juridic obligațional	11
<i>Secțiunea a 2-a. Noțiunea de obligație (contractuală) și noțiunea de îndatorire comportamentală</i>	14
§1. Criteriile de delimitare a unei obligații contractuale	14
§2. Obligația legală (îndatorirea comportamentală) de bună-credință	15
§3. Obligațiile care decurg din completarea contractului	16
§4. Categoriile de obligații contractuale. Obligații primare și obligații secundare	17
Capitolul II. Clasificarea obligațiilor	19
<i>Secțiunea 1. Clasificarea obligațiilor în funcție de izvoare</i>	19
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea obligațiilor în funcție de obiect</i>	19
§1. Obligații de a da, de a face, de a nu face	20
§2. Obligații de rezultat (determinate) și obligații de mijloace (de prudentă și diligentă)	22
§3. Obligații în natură și obligații monetare sau pecuniare	25
<i>Secțiunea a 3-a. Clasificarea obligațiilor în funcție de criteriul sancțiunii</i>	26
<i>Secțiunea a 4-a. Clasificarea obligațiilor în funcție de opozabilitatea lor</i>	30
TITLUL II. IZVOARELE OBLIGAȚIILOR	31
Capitolul I. Actul juridic ca izvor de obligații. Contractul. Actul juridic unilateral generator de obligații	32
<i>Secțiunea 1. Contractul, principalul izvor de obligații. Considerații generale</i>	32
§1. Definiție legală. Prezentarea noțiunii	32

§2. Fundamentul contractului. Avântul, decăderea și reconsiderarea tezei autonomiei de voință _____	34
2.1. Avântul autonomiei de voință _____	34
2.2. Decăderea autonomiei de voință _____	35
2.3. Reconsiderarea principiului autonomiei de voință _____	39
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile guvernatoare ale contractului.</i>	
<i>Principiul libertății contractuale. Principiul buneii-credințe _____</i>	40
§1. Considerații generale _____	40
§2. Principiul libertății contractuale _____	40
§3. Principiul buneii-credințe în materie contractuală _____	43
<i>Secțiunea a 3-a. Clasificarea contractelor _____</i>	
§1. Clasificarea contractelor în funcție de conținut. Contracte sinalagmatice și contracte unilaterale _____	44
§2. Clasificarea contractelor în funcție de scopul urmărit. Contracte cu titlu oneros și contracte cu titlu gratuit _____	47
§3. Clasificarea contractelor în funcție de criteriul formei. Contracte consensuale, solemne, reale _____	50
§4. Clasificarea contractelor în funcție de efectele produse _____	50
§5. Clasificarea contractelor în funcție de modul (durata) de executare _____	51
§6. Clasificarea contractelor în funcție de nominalizarea lor în legislația civilă _____	51
§7. Clasificarea contractelor în funcție de criteriul libertății părților de a negocia. Contracte negociate, de adeziune și obligatorii _____	52
§8. Clasificarea contractelor în funcție de corelația dintre ele _____	54
<i>Secțiunea a 4-a. Încheierea contractelor _____</i>	
§1. Considerații generale _____	55
§2. Încheierea contractului prin mecanismul negocierilor _____	56
2.1. Clasificarea negocierilor _____	56
2.2. Libertăți și îngrădiri în realizarea acordului de voință prin negociere. Obligațiile partenerilor de negociere _____	57
2.2.1. Principiul libertății de a contracta _____	57
2.2.2. Buna-credință _____	58
2.2.3. Obligația de confidențialitate _____	59
2.2.4. Obligația de informare _____	59
2.2.5. Obligația de a se informa _____	61
§3. Încheierea contractului prin mecanismul ofertei de a contracta și al acceptării _____	62
3.1. Oferta de a contracta _____	62
3.1.1. Noțiune. Natură juridică _____	62
3.1.2. Condiții de valabilitate _____	63
3.1.3. Forța obligatorie a ofertei _____	64
3.1.4. Retragera și caducitatea ofertei _____	67

3.1.5. Natura juridică a ofertei de a contracta. Concluzii. Delimitarea de noțiuni asemănătoare _____	67
3.2. Acceptarea _____	69
3.2.1. Noțiune. Natură juridică _____	69
3.2.2. Condițiile de valabilitate _____	70
3.2.3. Momentul și locul încheierii contractului _____	71
§4. Încheierea contractului prin mecanismul promisiunilor de a contracta _____	72
4.1. Considerații introductive _____	72
4.2. Promisiunea de a contracta _____	72
4.3. Pactul de opțiune _____	76
<i>Secțiunea a 5-a. Interpretarea contractului</i> _____	77
§1. Considerații generale _____	77
§2. Reguli de interpretare _____	78
Capitolul II. Efectele contractului _____	81
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive</i> _____	81
§1. Considerații generale. Noțiunile de obligatoriu și obligațional _____	81
§2. Identificarea principiilor efectelor contractului _____	82
<i>Secțiunea a 2-a. Principiul forței obligatorii</i> _____	84
§1. Reglementare _____	84
§2. Fundamentul obligativității contractului _____	85
§3. Excepțiile de la principiul obligativității _____	87
3.1. Impreviziunea contractuală _____	88
3.1.1. Prezentare generală _____	88
3.1.2. Fundamentul imprevizunii _____	91
3.1.3. Domeniul de aplicare a imprevizunii _____	92
3.1.4. Condițiile imprevizunii _____	93
3.1.5. Efectele imprevizunii. Revizuirea contractului _____	97
3.2. Denunțarea unilaterală a contractelor _____	100
3.2.1. Denunțarea unilaterală convențională _____	100
3.2.2. Denunțarea unilaterală legală, excepție de la principiul forței obligatorii _____	101
<i>Secțiunea a 3-a. Principiul relativității efectelor contractului</i> _____	102
§1. Enunțarea principiului relativității. Relativitatea și obligativitatea contractului _____	102
§2. Domeniul de aplicare a principiului relativității _____	103
§3. Excepții de la principiul relativității _____	106
3.1. Promisiunea faptei altuia, excepție aparentă de la principiul relativității _____	107
3.1.1. Noțiune. Prezentare generală _____	107
3.1.2. Efectele promisiunii faptei altuia _____	109

3.2. Stipulația pentru altul _____	109
3.2.1. Noțiune. Natură juridică _____	109
3.2.2. Condițiile stipulației pentru altul _____	110
3.2.3. Efectele stipulației pentru altul _____	111
<i>Secțiunea a 4-a. Principiul opozabilității efectelor contractului</i> _____	113
§1. Prezentarea principiului opozabilității contractului față de terți _____	113
§2. Componentele principiului opozabilității _____	114
§3. Excepțiile de la principiul opozabilității contractului _____	115
§4. Simulația, excepție de la principiul opozabilității față de terți a contractului _____	115
4.1. Prezentare generală. Noțiune _____	115
4.2. Tipuri de simulație _____	116
4.3. Structura și condițiile simulației _____	117
4.4. Efectele simulației _____	118
4.5. Sancțiunile în cazul simulației _____	120
4.6. Domeniul de aplicare a simulației _____	120
4.7. Acțiunea în declararea simulației. Proba simulației _____	120
<i>Secțiunea a 5-a. Efectele specifice contractelor sinalagmatice</i> _____	122
§1. Excepția de neexecutare _____	122
1.1. Noțiunea excepției de neexecutare. Domeniul de aplicație _____	122
1.2. Condițiile excepției de neexecutare _____	124
1.3. Efectele excepției de neexecutare _____	126
§2. Rezoluțiunea, rezilierea și reducerea prestațiilor _____	126
2.1. Natura juridică a rezoluțiunii și rezilierii. Domeniu de aplicație _____	126
2.2. Condițiile rezoluțiunii _____	128
2.3. Moduri de operare a rezoluțiunii _____	130
2.3.1. Rezoluțiunea judiciară _____	130
2.3.2. Rezoluțiunea unilaterală. Declarația de rezoluțiune _____	132
2.3.3. Pactele comisorii _____	133
2.4. Aplicabilitatea rezoluțiunii și rezilierii în cazul nerespectării obligației de executare cu bună-credință a contractelor. Distincția necesară între comportamentul creditorului și cel al debitorului _____	134
2.5. Efectele rezoluțiunii și ale rezilierii _____	136
2.6. Reducerea prestațiilor _____	137
2.6.1. Noțiune _____	137
2.6.2. Condițiile reducerii prestației creditorului _____	137
§3. Riscul contractului _____	138
3.1. Noțiune _____	138
3.2. Riscul contractului translativ de proprietate. <i>Res perit debitori</i> _____	139
3.3. Suportarea riscului în cazul punerii în întârziere a creditorului obligației de predare. <i>Res perit creditor</i> _____	139

Secțiunea a 6-a. <i>Încetarea contractului</i>	140
§1. Cauzele de încetare a contractului	140
§2. Efectele încetării contractului	141
Capitolul III. Actul juridic unilateral, izvor de obligații	143
Secțiunea 1. <i>Noțiune. Actul unilateral și actul unilateral cauzator de obligații</i>	143
Secțiunea a 2-a. <i>Promisiunea unilaterală</i>	145
Secțiunea a 3-a. <i>Promisiunea publică de recompensă</i>	147
Capitolul IV. Faptul juridic licit	148
Secțiunea 1. <i>Noțiunea faptului juridic licit. Prezentare generală</i>	148
Secțiunea a 2-a. <i>Gestiunea intereselor altei persoane</i>	149
§1. Noțiune	149
§2. Condițiile gestiunii	150
§3. Efectele gestiunii	152
3.1. <i>Obligațiile gerantului</i>	152
3.2. <i>Obligațiile geratului</i>	153
Secțiunea a 3-a. <i>Plata nedatorată</i>	154
§1. Noțiune	154
§2. Condițiile plății nedatorate	155
§3. Limitele plății nedatorate	157
§4. Efectele plății nedatorate	157
Secțiunea a 4-a. <i>Îmbogățirea fără justă cauză</i>	158
§1. Noțiune	158
§2. Condițiile îmbogățirii fără justă cauză	158
§3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	160
Capitolul V. Faptul juridic ilicit. Răspunderea civilă delictuală	162
Secțiunea 1. <i>Răspunderea civilă delictuală. Aspecte generale</i>	162
§1. <i>Noțiunea răspunderii civile delictuale. Comparația cu răspunderea penală</i>	162
§2. <i>Relația dintre răspunderea delictuală și răspunderea contractuală. Răspundere delictuală sau extracontractuală</i>	165
§3. <i>Comparația dintre răspunderea delictuală și răspunderea contractuală</i>	167
§4. <i>Chestiunea cumulului celor două forme de răspundere</i>	168
§5. <i>Felurile răspunderii delictuale</i>	170
Secțiunea a 2-a. <i>Răspunderea delictuală pentru fapta proprie</i>	170
§1. <i>Reglementare</i>	170
§2. <i>Condițiile răspunderii delictuale pentru fapta proprie</i>	171
2.1. <i>Fapta ilicită</i>	171
2.1.1. <i>Noțiune</i>	171

2.1.2. Cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei	173
2.1.3. Abuzul de drept, formă specială de faptă ilicită	178
2.2. Prejudiciul	181
2.2.1. Noțiunea de prejudiciu	181
2.2.2. Clasificarea prejudiciilor	183
2.2.3. Condițiile (caracterele) prejudiciului reparabil	189
2.3. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu	194
2.3.1. Noțiune. Tipuri de raporturi de cauzalitate	194
2.3.2. Determinarea raportului de cauzalitate în situații complexe	195
2.3.3. „Cauzele exoneratoare de răspundere”, conform Codului civil. Situațiile de înlăturare a raportului causal	196
2.4. Vinovăția (vina) celui care a cauzat prejudiciul	200
2.4.1. Noțiune	200
2.4.2. Consecințe ale lipsei discernământului. Obligația de indemnizare a victimei	202
§3. Răspunderea delictuală pentru fapta proprie a persoanei juridice	203
3.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	203
3.2. Condiții	204
3.3. Efecte	204
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea pentru fapta altei persoane</i>	205
§1. Răspunderea pentru faptele prejudiciabile săvârșite de minori sau de persoanele majore aflate sub tutelă specială/consiliere judiciară	205
1.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	205
1.2. Fundamentarea răspunderii	207
1.2.1. Fundamentarea răspunderii părinților (tutorei minorului) pentru faptele prejudiciabile săvârșite de minori	207
1.2.2. Fundamentarea răspunderii altor persoane pentru faptele săvârșite de minori (cadre didactice, meșteșugari etc.)	208
1.3. Condițiile răspunderii	208
1.4. Efectele răspunderii	209
1.5. Exonerarea de răspundere pentru fapta minorului/majorului sub tutelă specială sau consiliere judiciară	210
§2. Răspunderea comitenților pentru faptele prejudiciabile săvârșite de prepușii lor în funcțiile încredințate	210
2.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	210
2.2. Fundamentarea răspunderii comitentului	212
2.3. Condițiile răspunderii comitentului	213
2.4. Efectele răspunderii comitentului	215
2.5. Exonerarea de răspundere a comitentului	216

§3. Corelația formelor de răspundere pentru fapta altei persoane	217
3.1. Corelația dintre răspunderea părinților și răspunderea altor persoane care au obligația de supraveghere (cadrele didactice)	217
3.2. Corelația răspunderii comitentului cu alte forme de răspundere pentru altul	218
<i>Secțiunea a 4-a. Răspunderea pentru animale, lucruri și edificii</i>	218
§1. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale	218
1.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	218
1.2. Fundamentarea răspunderii	221
1.3. Condițiile răspunderii	221
1.4. Efectele răspunderii	221
1.5. Exonerarea de răspundere	222
§2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri, în general	223
2.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	223
2.2. Fundamentarea răspunderii	225
2.3. Condițiile răspunderii. Cazuri similare	225
2.4. Efectele răspunderii	226
2.5. Exonerarea de răspundere	226
§3. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de ruina edificiului	227
3.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	227
3.2. Fundamentarea răspunderii	228
3.3. Condițiile răspunderii	228
3.4. Efectele răspunderii	229
3.5. Exonerarea de răspundere	229
§4. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de căderea sau aruncarea unui lucru dintr-un imobil	230
4.1. Reglementare. Domeniu de aplicare	230
4.2. Fundamentarea răspunderii	230
4.3. Condițiile răspunderii	231
4.4. Efectele răspunderii	231
4.5. Exonerarea de răspundere	231
§5. Corelații între formele de răspundere	232
<i>Secțiunea a 5-a. Forme de răspundere civilă reglementate în legislația conexă Codului. Răspunderea civilă profesională</i>	232
§1. Prezentarea formelor de răspundere civilă specială	232
§2. Răspunderea civilă a personalului medical	234
§3. Răspunderea civilă a avocatului	238
§4. Răspunderea civilă a notarului public	239
<i>Secțiunea a 6-a. Specificul raportului obligațional delictual. Repararea prejudiciilor</i>	242
§1. Noțiunea de raport obligațional delictual	242

§2. Repararea prejudiciilor. Acțiunea civilă în justiție _____	245
2.1. Căi de valorificare a dreptului la repararea prejudiciilor _____	245
2.2. Regimul acțiunii în răspundere civilă delictuală _____	246
2.2.1. Considerații generale privind acțiunea civilă. Părțile acțiunii civile _____	246
2.2.2. Caracterul hotărârii judecătorești. Calculul dobânzii legale penalizatoare _____	248
2.2.3. Dovada condițiilor răspunderii civile delictuale _____	250
2.2.4. Repararea prejudiciilor _____	252
2.2.4.1. Principii și reguli în repararea prejudiciilor _____	252
2.2.4.2. Particularitățile reparării prejudiciilor nepatrimoniale _____	257
2.2.5. Prescripția dreptului la acțiunea în repararea prejudiciului _____	261
TITLUL III. EFECTELE OBLIGAȚIILOR _____	263
Capitolul I. Considerații generale _____	263
<i>Secțiunea 1. Prezentarea efectelor obligațiilor</i> _____	263
<i>Secțiunea a 2-a. Principiul executării în natură a obligațiilor</i> _____	264
<i>Secțiunea a 3-a. Tipuri de executare a obligației civile</i> _____	264
Capitolul II. Plata _____	266
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale privind plata</i> _____	266
§1. Noțiunea, temeiul și funcțiile plății _____	266
§2. Natura juridică a plății _____	267
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile plății</i> _____	268
§1. Condițiile de valabilitate referitoare la subiectele plății _____	268
1.1. Cine poate face plata? Categoria <i>solvensului</i> _____	268
1.1.1. Condițiile solvensului _____	270
1.2. Cine poate primi plata? Categoria <i>accipiensului</i> _____	271
1.2.1. Caz particular: plata făcută unui creditor aparent. Condiții și consecințe _____	272
§2. Condițiile de valabilitate referitoare la obiectul plății _____	273
2.1. Principiile plății indiferent de obiectul obligației _____	273
2.1.1. Principiul indivizibilității plății _____	273
2.1.2. Principiul imputației plății _____	274
2.2. Diligența cerută în executarea obligațiilor. Criteriul bunului proprietar _____	275
2.3. Valabilitatea plății în funcție de obiectul obligației _____	277
2.3.1. Obligația de a da un bun individual determinat (obligația de a strămuta proprietatea) _____	277
2.3.2. Obligația de a da bunuri de gen _____	279

2.3.3. Obligația de a da o sumă de bani _____	279
2.3.4. Obligația de a preda un bun individual determinat _____	280
2.3.5. Obligația de a constitui o garanție _____	281
<i>Secțiunea a 3-a. Locul, data și dovada plății _____</i>	<i>282</i>
§1. Locul plății _____	282
§2. Data plății _____	282
§3. Dovada plății _____	283
§4. Cheltuielile plății _____	285
<i>Secțiunea a 4-a. Punerea în întârziere a creditorului de către debitor _____</i>	<i>285</i>
§1. Justificarea punerii în întârziere a creditorului _____	285
§2. Reglementarea cazurilor de punere în întârziere a creditorului _____	285
§3. Etapele punerii în întârziere a creditorului _____	286
§4. Alte drepturi ale debitorului _____	287
<i>Secțiunea a 5-a. Buna-credință în executarea obligațiilor contractuale _____</i>	<i>288</i>
§1. Rolul bunei-credințe în materia contractului _____	288
§2. Buna-credință a debitorului _____	289
§3. Buna-credință a creditorului _____	290
Capitolul III. Executarea silită a obligațiilor civile _____	292
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind neexecutarea obligațiilor. Mijloacele juridice ale creditorului _____</i>	<i>292</i>
§1. Conceptualizarea consecințelor neexecutării: sancțiuni, mijloace juridice sau remedii _____	292
§2. Drepturile (mijloacele juridice) ale creditorului în caz de neexecutare a obligațiilor _____	294
2.1. Enumerarea drepturilor creditorului în caz de neexecutare a obligațiilor _____	294
2.2. Prezentarea condițiilor generale de activare a mijloacelor juridice ale creditorului _____	295
§3. Condițiile generale ale drepturilor creditorului în caz de neexecutare a obligațiilor civile _____	295
3.1. Condiția generală a neexecutării fără justificare a obligației civile _____	295
3.1.1. Noțiunea de neexecutare fără justificare _____	295
3.1.2. Neimputabilitatea față de creditor a neexecutării obligației de către debitor _____	296
3.2. Condiția generală a punerii debitorului în întârziere _____	297
3.2.1. Importanța și rolul punerii în întârziere _____	297
3.2.2. Sensurile și funcțiile punerii în întârziere _____	298
3.2.3. Modurile punerii în întârziere: regula și derogările _____	298
3.2.4. Efectele punerii în întârziere. Termenul suplimentar de executare. Celelalte efecte _____	300

<i>Secțiunea a 2-a. Executarea silită în natură a obligațiilor</i>	302
§1. Prezentare generală	302
1.1. Noțiune. Reglementare	302
1.2. Prioritatea executării silite în natură	303
§2. Condițiile, conținutul și limitele dreptului la executarea silită în natură	304
§3. Executarea silită în natură a obligațiilor de a da	306
§4. Executarea silită în natură a obligațiilor de a face	308
4.1. Sediul legal și domeniul de aplicație. Obligațiile de a face <i>intuitu personae</i>	308
4.2. Caz particular: executarea obligației de a face constând în predarea unui bun	309
4.3. Modalitățile specifice de executare a obligațiilor de a face, potrivit art. 1528 din Codul civil	310
§5. Executarea silită a obligațiilor de a nu face	311
5.1. Particularitățile executării silite în natură a obligațiilor de a nu face	311
5.2. Executarea obligației de a nu face în contextul art. 1529 din Codul civil	311
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea prin echivalent a obligațiilor. Regimul daunelor-interese. Răspunderea contractuală</i>	312
§1. Noțiunea executării prin echivalent. Regimul juridic al daunelor-interese, în contextul art. 1516 din Codul civil	312
1.1. Considerații generale	312
1.2. Clasificarea daunelor-interese. Relația dintre daunele-interese și celelalte mijloace juridice ale creditorului	313
§2. Executarea prin echivalent (daunele-interese) și răspunderea contractuală	315
2.1. Daunele-interese și rolul lor de manifestare a răspunderii contractuale	315
2.2. Funcțiile răspunderii contractuale	316
2.3. Formele răspunderii contractuale	317
§3. Condițiile acordării daunelor-interese în materie contractuală	318
3.1. Prezentarea condițiilor acordării daunelor-interese	318
3.2. Condiția generală a faptei ilicite contractuale (neexecutarea fără justificare a unei obligații contractuale)	319
3.2.1. Noțiune	319
3.2.2. Cauzele de neexecutare justificată a obligației contractuale	320
3.2.3. Dovada neexecutării obligației	320
3.3. Condiția generală a prejudiciului	321
3.3.1. Noțiune	321
3.3.2. Probarea (cuantumului) prejudiciului patrimonial	322

3.4. Condiția generală a raportului de cauzalitate între neexecutarea fără justificare a obligației și prejudiciu	323
3.5. Condiția generală a vinovăției debitorului	324
3.5.1. Formele de vinovăție a debitorului	324
3.5.2. Regimul probator al vinovăției debitorului	325
3.5.3. Neexecutarea culpabilă și neexecutarea fără justificare	325
3.6. Condiția de exercițiu privind inexistența unei convenții de nerăspundere	326
§4. Evaluarea daunelor-interese	328
4.1. Evaluarea judiciară a daunelor-interese	328
4.1.1. Principiul reparării integrale a prejudiciului	328
4.1.2. Regula reparării prejudiciului previzibil	332
4.1.3. Regula reparării prejudiciului direct și necesar, limită a principiului reparării integrale	333
4.1.4. Prejudiciul imputabil creditorului, limită a principiului reparării integrale	334
4.2. Evaluarea legală a daunelor-interese	334
4.2.1. Domeniu de aplicare	334
4.2.2. Evaluarea legală a daunelor moratorii în cazul obligațiilor bănești	335
4.2.3. Modalități de evaluare a daunelor moratorii în cazul obligațiilor de a face. Evaluarea legală	337
4.3. Evaluarea convențională a daunelor-interese	339
4.3.1. Clauza penală	339
a) Noțiuni. Domeniu. Caractere juridice	339
b) Condițiile invocării clauzei penale	341
c) Chestiunea cumulului clauzei penale	341
d) Mutabilitatea clauzei penale. Reductibilitatea clauzei penale	342
4.3.2. Arvuna	343
a) Noțiuni. Feluri. Caractere juridice	343
b) Arvuna confirmatorie	344
c) Arvuna penalizatoare	344
<i>Secțiunea a 4-a. Mijloacele de protecție a drepturilor creditorului</i>	345
§1. Măsurile conservatorii. Prezentarea mijloacelor de protecție a drepturilor creditorului	345
§2. Acțiunea oblică	347
2.1. Noțiunea și natura juridică a acțiunii oblice	347
2.2. Domeniul de aplicație al acțiunii oblice	347
2.3. Condițiile acțiunii oblice	348
2.3.1. Condiții cu privire la creanță	349
2.3.2. Condiții cu privire la debitor	349

2.3.3. Condiții cu privire la creditor	349
2.4. Prescripția extintivă în materia acțiunii oblice	350
2.5. Efectele acțiunii oblice	350
2.5.1. Efectele acțiunii oblice față de creditor	350
2.5.2. Efectele acțiunii oblice față de debitorul pasiv/neglijent	351
§3. Acțiunea revocatorie	351
3.1. Noțiunea și natura juridică a acțiunii revocatorii	351
3.2. Domeniul de aplicație al acțiunii revocatorii	352
3.3. Condițiile acțiunii revocatorii	354
3.3.1. Condiția prejudiciului suferit de creditor ca urmare a încheierii actului juridic de către debitor	354
3.3.2. Condiția fraudei debitorului	354
3.3.3. Condiția complicității terțului la fraudă	355
3.3.4. Condiții privitoare la creanță	356
3.4. Prescriptibilitatea acțiunii revocatorii	357
3.5. Efectele acțiunii revocatorii	357
3.5.1. Efectele acțiunii revocatorii față de creditor	358
3.5.2. Drepturile terțului față de bunul – obiect al actului juridic declarat inopozabil	358

TITLUL IV. MODALITĂȚILE OBLIGAȚIILOR.**OBLIGAȚIILE COMPLEXE** _____ **361****Capitolul I. Introducere** _____ **361***Secțiunea 1. Considerații generale. Reglementare. Clasificări* _____ **361***Secțiunea a 2-a. Categorii de obligații: pure și simple, simple, afectate de modalități* _____ **362****Capitolul II. Obligațiile afectate de modalități** _____ **364***Secțiunea 1. Obligația condițională* _____ **364**§1. Prezentarea condiției, modalitate a obligației.
Delimitări conceptuale _____ **364**§2. Clasificarea condițiilor. Condiția suspensivă și condiția rezolutorie _____ **366**§3. Efectele condiției suspensive _____ **369**§4. Efecte condiției rezolutorii _____ **371***Secțiunea a 2-a. Termenul* _____ **372**§1. Prezentarea termenului, modalitate a obligației.
Clasificări _____ **372**§2. Clasificări. Termenul suspensiv și termenul extintiv _____ **373**

Capitolul III. Obligațiile plurale	375
<i>Secțiunea 1. Considerații generale. Clasificări</i>	375
<i>Secțiunea a 2-a. Pluralitatea de subiecte</i>	375
§1. Obligațiile divizibile	375
1.1. Noțiuni	375
1.2. Efectele obligațiilor divizibile	377
§2. Obligațiile indivizibile	378
2.1. Noțiuni. Sursele indivizibilității	378
2.2. Efectele indivizibilității. Efecte comune pentru indivizibilitatea pasivă și activă	379
2.2.1. Efectele indivizibilității active	380
2.2.2. Efectele indivizibilității pasive	381
§3. Obligațiile solidare	382
3.1. Solidaritatea activă	383
3.1.1. Noțiune	383
3.1.2. Efectele solidarității active	383
3.2. Solidaritatea pasivă	385
3.2.1. Noțiune. Izvoare. Trăsături	385
3.2.2. Efectele solidarității pasive	386
§4. Raportul indivizibilitate-solidaritate	390
<i>Secțiunea a 3-a. Pluralitatea de obiecte</i>	391
§1. Obligațiile alternative	391
1.1. Noțiuni	391
1.2. Executare	392
§2. Obligațiile facultative	393
2.1. Noțiuni	393
2.2. Executare și stingere	394
 TITLUL V. TRANSMISIUNEA ȘI TRANSFORMAREA OBLIGAȚIILOR	 395
 Capitolul I. Cesiunea de creanță	 396
<i>Secțiunea 1. Reglementare. Noțiune. Domeniu de aplicație</i>	396
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul cesiunii de creanță. Felurile cesiunii de creanță</i>	398
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile cesiunii de creanță</i>	399
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele cesiunii de creanță</i>	401
 Capitolul II. Subrogația terțului în drepturile creditorului prin plata creanței (subrogația personală)	 403
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Feluri de subrogație personală</i>	403
<i>Secțiunea a 2-a. Subrogația convențională</i>	404
§1. Subrogația consimțită de creditor	404

§2. Subrogația consimțită de debitor _____	405
<i>Secțiunea a 3-a. Subrogația legală _____</i>	406
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele subrogației _____</i>	407
Capitolul III. Preluarea datoriei _____	408
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Felurile preluării de datorie _____</i>	408
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile preluării de datorie _____</i>	409
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele preluării de datorie _____</i>	410
Capitolul IV. Cesiunea contractului _____	411
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Prezentare generală _____</i>	411
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile cesiunii de contract _____</i>	412
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele cesiunii de contract _____</i>	413
Capitolul V. Transformarea obligațiilor. Novația _____	415
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Felurile novației _____</i>	415
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile novației _____</i>	417
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele novației _____</i>	418
TITLUL VI. MODURILE DE STINGERE A OBLIGAȚIILOR. RESTITUIREA PRESTAȚIILOR _____	419
Capitolul I. Considerații generale. Clasificarea modurilor de stingere a obligațiilor _____	419
Capitolul II. Modurile de stingere a obligațiilor care implică realizarea creanței _____	421
<i>Secțiunea 1. Compensația _____</i>	421
§1. Noțiune. Clasificare _____	421
§2. Domeniul de aplicare _____	422
§3. Compensația legală _____	422
§4. Compensația judiciară și convențională _____	424
§5. Efectele compensației _____	425
<i>Secțiunea a 2-a. Confuziunea _____</i>	426
§1. Noțiune _____	426
§2. Condițiile și efectele confuziunii _____	426
<i>Secțiunea a 3-a. Darea în plată _____</i>	427
§1. Reglementare. Noțiune. Darea în plată de drept comun _____	427
§2. Condițiile dării în plată de drept comun _____	428
§3. Efectele dării în plată de drept comun _____	428
§4. Darea în plată specială (cedarea unei creanțe). Condiții de valabilitate _____	429

Capitolul III. Modurile de stingere a obligațiilor care exclud realizarea creanței	431
<i>Secțiunea 1. Remiterea de datorie</i>	431
§1. Noțiuni. Clasificare	431
§2. Condițiile remiterii de datorie	432
§3. Efectele remiterii de datorie	433
<i>Secțiunea a 2-a. Imposibilitatea fortuită de executare</i>	433
§1. Noțiuni. Condiții	433
§2. Efecte	435
Capitolul IV. Restituirea prestațiilor	437
<i>Secțiunea 1. Specificul raportului obligațional de restituire a prestațiilor fără temeii</i>	437
<i>Secțiunea a 2-a. Regimul restituirii prestațiilor</i>	438
§1. Cazurile de restituire a prestațiilor prevăzute în art. 1635 din Codul civil	438
§2. Regulile restituirii prestațiilor	439
§3. Acțiunea în restituirea plății sau prestației nedatorate	441
TITLUL VII. GARANTAREA OBLIGAȚIILOR	445
Capitolul I. Considerații generale	445
<i>Secțiunea 1. Sensurile noțiunii de garanție</i>	445
<i>Secțiunea a 2-a. Garanțiile speciale. Clasificare</i>	446
<i>Secțiunea a 3-a. Principiile materiei garanțiilor</i>	446
Capitolul II. Garanțiile personale	448
<i>Secțiunea 1. Considerații generale. Clasificarea garanțiilor personale</i>	448
<i>Secțiunea a 2-a. Fideiusiunea</i>	449
§1. Natură juridică. Trăsături. Condiții	449
§2. Domeniul de aplicare. Feluri de fideiusiune	451
§3. Efectele fideiusiunii	452
3.1. Efectele fideiusiunii între creditor și fideiutor	452
3.2. Efectele fideiusiunii față de debitorul principal	453
§4. Stingerea fideiusiunii	454
<i>Secțiunea a 3-a. Garanțiile autonome</i>	455
§1. Noțiuni. Natura juridică a garanțiilor autonome: scrisoarea de garanție și scrisoarea de confort	455
§2. Principiul libertății formelor	458
§3. Autonomia sau autonomizarea	459
§4. Poziția creditorului – beneficiar	460
§5. Stingerea garanțiilor autonome	460

Capitolul III. Garanțiile reale	462
<i>Secțiunea 1. Privilegiile</i>	462
§1. Noțiune. Clasificare	462
§2. Concursul între creditorii privilegiați și ceilalți creditori	463
§3. Stingerea privilegiilor	464
<i>Secțiunea a 2-a. Ipoteca</i>	464
§1. Considerații generale	464
1.1. Noțiune. Bunuri care pot fi ipotecate	464
1.2. Caractere juridice generale ale dreptului de ipotecă	465
1.3. Felurile ipotecii	466
1.4. Efectele generale ale ipotecii	466
1.4.1. Efectele ipotecii față de debitor/constituitor	466
1.4.2. Efectele ipotecii față de creditor	467
1.4.3. Efectele ipotecii față de terții dobânditori ai imobilului ipotecat	467
§2. Ipoteca imobiliară	468
2.1. Obiectul ipotecii imobiliare	468
2.2. Ipoteca convențională imobiliară	468
2.3. Constituirea ipotecii imobiliare	469
2.4. Ipoteca legală imobiliară	470
2.5. Stingerea ipotecii imobiliare	471
<i>Secțiunea a 3-a. Gajul</i>	471
§1. Noțiune. Obiect	471
§2. Constituirea gajului. Caracterele contractului de gaj	472
§3. Exercițare	473
§4. Publicitate. Stingere	475
<i>Secțiunea a 4-a. Dreptul de retenție</i>	475
§1. Noțiune. Caractere juridice	475
§2. Condiții	477
§3. Domeniul de aplicare	478
§4. Aplicații ale dreptului de retenție	480
§5. Relația dintre dreptul de retenție și excepția de neexecutare	482
§6. Exercițarea și stingerea dreptului de retenție	483
BIBLIOGRAFIE	485

TITLUL I. NOȚIUNEA DE OBLIGAȚIE. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. PREZENTAREA NOȚIUNII DE OBLIGAȚIE CIVILĂ

Secțiunea 1. Aspecte introductive

§1. Considerații generale. Reglementare

Originea termenului de „obligație” se regăsește în latinescul „*obligatio*”, care însemna în vechiul drept roman a lega pe cineva în scopul de a face sau a nu face ceva și era menit să evoce legătura materială dintre creditor și debitor; de la stadiul original de legătură materială s-a ajuns, în evoluția dreptului roman, la accepțiunea unei legături imateriale, în sensul de relație abstractă dintre creditor și debitor^[1]. Sursa accepțiunii juridice actuale a noțiunii de obligație civilă a fost descoperită în *Institulele* lui Iustinian, în cadrul unei celebre definiții: „*obligatio est juris vinculum quo necessitate adstringimur alicujus solvendae rei secundum nostrae civitatis jura*”^[2].

Codul civil^[3] prezintă noțiunea de obligație (în sens larg) în art. 1164^[4] – *Conținutul raportului obligațional*: „Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia

---

^[1] C. STOICESCU, *Curs elementar de drept roman*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 218.

^[2] M.L. LAROMBIÈRE, *Théorie et pratique des obligations*, tome premier, Paris, 1885, p. 5; de asemenea, pentru aceeași referință, C. STOICESCU, *op. cit.*, p. 219. Autorul definiției antice este, se pare, necunoscut (a se vedea B. FRELETEAU, *Devoir et incombance en matière contractuelle*, LGDJ, Montchrestien, 2017, p. 33), iar din lucrarea lui C. Stoicescu aflăm că definiția ar fi fost „compusă din fragmente adunate de prin scrierile lui Iulian și Papinian”, C. STOICESCU, *op. cit.*, p. 219. În traducere liberă, definiția precitată este următoarea: obligația este legătura juridică în temeiul căreia suntem, în mod necesar, constrânși să plătim un lucru, după dreptul cetății noastre.

^[3] Vechiul Cod civil (1864-2011) nu prevedea o definiție a noțiunii de obligație civilă.

^[4] Potrivit unei opinii, M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală. Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile*, Ed. Solomon, București, 2018, p. 181, 188, definiția legală permite observarea „structurii dualiste” a raportului obligațional, care ar putea fi descompus „în două raporturi juridice distincte și relativ autonome: un raport de datorie (*debitum*) și un raport de constrângere (*obligatio și sanctio*)”. Pentru critica structurii dualiste a raportului juridic

debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată”.

Din analiza textului legal se pot desprinde o serie de aspecte importante pentru înțelegerea concepției Codului civil asupra noțiunii de obligație civilă. Deși din denumirea marginală a art. 1164 reiese intenția redactorilor Codului civil de a sublinia conținutul noțiunii analizate, în realitate, suntem în fața unei veritabile definiții legale ce cuprinde elementele esențiale ale obligației civile, prin referirea la legătura stabilită între cele două subiecte (creditorul și debitorul, reprezentând dimensiunea subiectivă a raportului obligațional), precum și prin referirea la obiect (prestația datorată, reprezentând dimensiunea obiectivă sau materială a raportului obligațional).

§2. Sensurile și definiția doctrinară a noțiunii de obligație

Termenul de *obligație* are mai multe înțelesuri, dintre care primele două sunt principale și specifice materiei obligațiilor civile:

(i) în sens larg (*lato sensu*), prin *obligație* se înțelege *raport juridic obligațional*. Este sensul avut în vedere de legiuitor în art. 1164 C. civ. Raportul juridic obligațional este format din două laturi patrimoniale:

– latura activă, reprezentată de *dreptul de creanță* al subiectului activ, creditorul, de a obține prestația (ca element activ al patrimoniului creditorului)

și

– latura pasivă, reprezentată de *datoria* (obligația corelativă dreptului de creanță) în sarcina debitorului, de a procura prestația (ca element pasiv al patrimoniului debitorului).

(ii) în sens restrâns (*stricto sensu*), termenul de *obligație* este sinonim cu cel de *datorie* (*debitum*), desemnând numai latura pasivă a raportului juridic obligațional;

(iii) al treilea înțeles al noțiunii de *obligație* desemnează înscrisul constatator al unui drept de creanță având ca obiect o sumă de bani, înscris numit „obligațiune” sau „obligație” (natură juridică de titluri de valoare).

În conformitate cu doctrina română tradiționalistă^[1], precum și în temeiul art. 1164 C. civ., înțelegem să definim noțiunea de *obligație* în sens larg ca fiind

---

obligațional, a se vedea §4. Rolul sancțiunii în cadrul raportului juridic obligațional, p. 11-12 și notele de subsol.

[1] A se vedea, C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a IX-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 1: „În sens larg, prin obligație se înțelege acel raport juridic obligațional în conținutul căruia intră dreptul subiectului activ denumit creditor, de a cere subiectului pasiv denumit debitor – și căruia îi revine îndatorirea corespunzătoare – a da, a face sau a nu face ceva, sub sancțiunea constrângerii de stat în caz de neexecutare”; L. POP, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Volumul I. Regimul juridic general*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 5 (citată în continuare L. POP, *Obligațiile*,

acel raport juridic în conținutul căruia intră dreptul subiectului activ, denumit creditor, de a cere subiectului pasiv, denumit debitor, a da, a face sau a nu face ceva^[1], de regulă^[2], cu posibilitatea de recurgere la forța de constrângere a statului în caz de neexecutare de bunăvoie^[3].

Din definiția raportului obligațional rezultă elementele sale componente, de ordin structural sau de ordin funcțional, și anume: subiectele, obiectul, conținutul, sancțiunea, a căror prezentare detaliată se regăsește în următoarea secțiune (*Elementele raportului juridic de obligație. Valența structurală și funcțională a elementelor*).

Obligația în sens restrâns^[4] (datoria, *debitum*), elementul patrimonial din latura pasivă a raportului obligațional, reprezintă *îndatorirea subiectului pasiv, debitorul, de a îndeplini o prestație (de a da, a face ori a nu face ceva) în favoarea subiectului activ, creditorul, care, în caz de neîndeplinire de bunăvoie, poate fi impusă prin forța de constrângere a statului*.

---

vol. I), autorul reia definiția în cea mai recentă lucrare, L. POP, *Tratat de drept civil. Nașterea, statica, dinamica și stingerea obligațiilor. Ființa obligațiilor civile*, Ed. Universul Juridic, București, 2023, p. 14: „raportul juridic în care o parte, numită creditor, are dreptul de a pretinde celeilalte părți, numită debitor, să execute prestația sau prestațiile la care este îndatorată, sub sancțiunea constrângerii de stat”.

^[1] Sintagma *a da, a face sau a nu face ceva* reprezintă principala clasificare a obligațiilor în funcție de obiectul lor (de prestație); pentru detalii, tragem la Titlul I, Capitolul II, Secțiunea a 2-a, *Clasificarea obligațiilor în funcție de obiect*, p. 19 și urm.

^[2] Locuțiunea *de regulă* are rolul de a arăta că, din perspectiva posibilității de sancționare a neexecutării de bunăvoie a obligațiilor, și anume prin recurgerea la *forța de constrângere a statului*, respectiv prin mijloace ofensive pentru realizarea creanței, regula este reprezentată de categoria obligațiilor perfecte, iar excepția, de categoria obligațiilor imperfecte (naturale); pentru detalii, a se vedea Titlul I, Capitolul II, Secțiunea a 3-a, *Clasificarea obligațiilor în funcție de criteriul sancțiunii*, p. 26 și urm.

^[3] Sintagma *cu posibilitatea de recurgere la forța de constrângere a statului în caz de neexecutare de bunăvoie* se referă la facultatea pe care o are creditorul în ipoteza neexecutării de bunăvoie a obligațiilor (perfecte) de a recurge la *mijloace ofensive*, de a exercita contra debitorului drepturile prevăzute în art. 1516 alin. (2) C. civ. (dreptul la daune-interese, executarea în natură, rezoluțiunea/rezilierea, reducerea prestațiilor și mijloacele indirecte de realizare a creanței sale).

^[4] De observat larga utilizare în doctrină a termenului de îndatorire pentru definirea obligației în sens restrâns: pentru perioada vechiului Cod civil, C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 1; în temeiul actualului Cod civil, G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 75-76; în doctrină a fost elaborată o definiție a „*obligației civile (în general)*” – M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală*, vol. II, p. 181: „îndatorirea subiectului pasiv al raportului juridic civil de a avea o anumită conduită, corespunzătoare dreptului subiectiv corelativ, conduită care poate consta în a da, a face ori în a nu face ceva sau, după caz, în a lăsa a se face ceva și care, la nevoie, poate fi impusă prin forța de constrângere a statului”; definiția se mai remarcă și prin identificarea prestației de a lăsa a se face ceva și care ar reveni subiectului pasiv al raportului obligațional ce cuprinde un drept potestativ, autorul identificând astfel *obligația de a lăsa a se face* corelativă unui drept potestativ (pentru detalii, a se vedea Titlul I, Capitolul II, Secțiunea a 2-a, *Clasificarea obligațiilor în funcție de obiect*, p. 19 și urm.).

Din prezentarea noțiunii, reiese că structura obligației în sens restrâns reproduce structura raportului obligațional însă în planul laturii pasive a acestuia (a se vedea următoarea secțiune (*Elementele raportului juridic de obligație. Valența structurală și funcțională a elementelor*)).

Obligația civilă *stricto sensu* are un corespondent în latura activă a raportului obligațional, și anume dreptul de creanță ce aparține creditorului, cele două elemente, obligația și dreptul subiectiv fiind „noțiuni juridice corelative”^[1].

Dreptul de creanță^[2] – *ius ad rem* – este dreptul subiectiv patrimonial în virtutea căruia subiectul activ, denumit creditor, poate pretinde subiectului pasiv, denumit debitor, îndeplinirea prestației asumate sau stabilite (*de a da, a face ori a nu face ceva*). Dreptul de creanță face parte din categoria drepturilor personale – *ius in persona, ius ad personam* – cu conținut patrimonial, respectiv este un drept obligațional patrimonial^[3].

§3. Elementele raportului juridic de obligație. Valența structurală și funcțională a elementelor

Elementele raportului juridic obligațional se diferențiază în funcție de valența lor structurală, respectiv funcțională. Constituie elemente structurale^[4] ale raportului obligațional: subiectele, conținutul, obiectul; cât privește sancțiunea, apreciem că acest element are mai degrabă un rol funcțional decât structural, cu precizările pe care le vom face în prezenta secțiune.

3.1. Subiectele (sau părțile) raportului juridic de obligație

La modul general, subiectul activ al raportului de obligație este *creditorul*, titularul dreptului de creanță ce formează latura activă a raportului juridic obligațional; din această perspectivă, conform vechii doctrine^[5], obligațiile civile sunt numite și drepturi de creanță. Subiectul pasiv este *debitorul*, cel care trebuie să

---

[1] M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală, vol. II, op. cit.*, p. 181.

[2] C. BÎRSAN, *Drept civil. Drepturile reale principale*, ed. a 5-a revizuită și actualizată, Ed. Hamangiu, București, 2023, p. 26.

[3] M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală, vol. II, p. 63*. În sensul calificării dreptului de creanță ca fiind un drept personal [C. BÎRSAN, *Drept civil. Drepturile reale principale, op. cit.*, p. 26: autorul subliniază că această calificare se întemeiază pe dispozițiile art. 2324 C. civ. – *Garanția comună a creditorilor*, alin. (1): „*Cel care este obligat personal (...)*”, însă este de semnalat și opinia contrară, L. POP, *Tratat de drept civil. Nașterea, statica, dinamica și stingerea obligațiilor. Ființa obligațiilor civile, op. cit.*, p. 32, care apreciază că „denumirea de drepturi personale conferită drepturilor de creanță, este astăzi, improprie”, deoarece „*dreptul de creanță nu conferă creditorului nicio putere de stăpânire asupra persoanei debitorului său*”.

[4] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 2-4.

[5] C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 315.

îndeplinească, în folosul subiectului activ, prestația datorată. În baza art. 1164 C. civ., se impune a evidenția – în acord cu majoritatea opiniilor exprimate în doctrină^[1] – trăsătura raportului juridic obligațional de a fi o legătură de drept (*vinculum juris*) stabilită eminamente între două persoane, și nu între două patrimonii^[2]; mai mult, se consideră că această legătură de drept interpersonală are funcție executorie^[3]. Specificul obligațiilor civile de a fi o legătură între două subiecte de drept explică, alături de concentrarea pe latura activă patrimonială, denumirea lor alternativă de drepturi personale^[4].

A cerceta relația interpersonală dintre creditor și debitor înseamnă a evidenția dimensiunea subiectivă a raportului juridic obligațional. Înțelegerea completă a noțiunii de raport juridic obligațional implică, în mod necesar, complementar, și evocarea dimensiunii sale obiective sau materiale (pusă în evidență de obiectul raportului)^[5].

În mod particular, subiectele capătă denumiri specifice în diferite materii: de exemplu, în cazul gestiunii de afaceri, creditorul este denumit gerant, debitorul, gerat; în materia răspunderii delictuale, creditorul este victima, iar debitorul este autorul faptei ilicite.

Calitatea de creditor, respectiv de debitor poate să aparțină în mod unilateral sau bilateral părților raportului obligațional, în funcție de complexitatea conținutului raportului juridic; astfel, în cazul unui raport decurgând dintr-un contract sinalagmatic, de vânzare-cumpărare, de exemplu, fiecare subiect are dublă calitate de creditor și debitor: vânzătorul este creditor al obligației *stricto sensu* de plată a prețului și debitor al obligației de a da, iar cumpărătorul este debitor al obligației de plată a prețului și creditor al obligației de a da.

Calitatea de parte sau subiect poate să îi revină unei singure persoane fizice/juridice (cazul obligației civile pure și simple) sau mai multor subiecte active

---

[1] În doctrina română, a se vedea, cronologic: C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *Tratat de drept civil român. Volumul II*, Ed. All, București, 1997, p. 315; M. CANTACUZINO, *Elementele dreptului civil*, Ed. ALL Educațional, București, 1998, p. 392; C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 1; L. POP, *Obligațiile*, vol. I, p. 8; I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *Drept civil. Obligațiile*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 14. În doctrina franceză, FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *Droit civil. Les obligations*, 8e éd., Dalloz, Paris, 2002, p. 1; M. FABRE-MAGNAN, *Droit des obligations. 1 – Contrat et engagement unilatéral*, 6e éd., Presses Universitaires de France, Paris, 2021, p. 1.

[2] Pentru teza conform căreia raportul de obligație ar fi o legătură stabilită între două patrimonii, CH. LARROUMET, S. BROS, *Traité de droit civil. Tome 3, Les obligations. Le contrat*, 8e éd., Ed. Economica, Paris, 2016, p. 21.

[3] A se vedea, în doctrina franceză veche, M.L. LAROMBIÈRE, *op. cit.*, p. 5 și contemporană M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 1-2.

[4] Pentru explicația oferită de doctrina veche, C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 315.

[5] În opinia noastră, a evidenția o anumită dimensiune a obligației civile *lato sensu* nu înseamnă a împărtași o anumită concepție (subiectivă sau obiectivă) asupra definirii sau structurării acesteia.

(cazul obligațiilor complexe cu pluralitate de **creditori**) sau pasive (cazul obligațiilor complexe cu pluralitate de debitori).

3.2. Conținutul raportului juridic de obligație

Conținutul este unul din elementele structurale ale oricărui raport juridic civil. În materia raportului juridic de obligație, *conținutul primar* este format, în mod necesar, din (i) *dreptul de creanță* (reprezentând latura activă a raportului) care aparține creditorului și (ii) *obligația stricto sensu* care îi incumbă debitorului (alcătuiind latura pasivă a raportului), obligație corelativă dreptului de creanță.

În cazul unui raport juridic cu conținut diversificat (având ca izvor contractul), putem identifica un segment de *conținut cu rol secundar* în care vor intra: în latura activă, *drepturile potestative*^[1] sau *prerogativele contractuale* (dreptul de a denunța unilateral, dreptul de a invoca o clauză penală sau un pact comisoriu), respectiv, în latura pasivă, eventualele *îndatoriri comportamentale* impuse de lege (spre exemplu, în temeiul art. 1170 C. civ., obligația legală sau îndatorirea de bună-credință) sau negociate de părți (în temeiul principiului libertății contractuale).

Din perspectiva atribuirii drepturilor și obligațiilor față de subiectele raportului de obligație, conținutul poate fi *simplu* (un singur subiect are dreptul de creanță, iar celălalt are doar obligația corelativă, de exemplu: raportul decurgând dintr-un fapt juridic ilicit sau dintr-un contract unilateral), respectiv *bilateral* (ambele subiecte au atât drepturi, cât și obligații, de exemplu: raportul decurgând dintr-un contract sinalagmatic).

În funcție de izvoarele raportului juridic obligațional, conținutul său poate fi: *subiectiv*^[2] sau *de natură volițională* (raport decurgând din acte juridice), *obiectiv* sau *de natură legală* (raport decurgând din fapte juridice) sau *mixt* (raport juridic de sorginte contractuală în care sunt incluse și îndatoriri comportamentale impuse de lege).

3.3. Obiectul raportului juridic de obligație

În definiția legală a raportului juridic obligațional (art. 1164 C. civ. – *Conținutul raportului juridic obligațional*) nu se regăsește o identificare *in terminis* a obiectului său, ci doar o referire la acest element prin intermediul termenului de *prestație*.

Obiectul obligației este prezentat de Codul civil numai pentru ipoteza obligațiilor de sorginte contractuală – în considerarea importanței contractului, ca principal izvor obligațional – în cadrul art. 1226 – *Obiectul obligației*. „*Obiectul obligației este prestația* (s.n.) la care se angajează debitorul”. Așadar, legiuitorul nu s-a

[1] I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 15.

[2] Despre calificarea subiectivă și obiectivă a conținutului, a se vedea și I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 15.

preocupat de reglementarea generală a obiectului raportului juridic obligațional, indiferent de izvorul generator al acestuia.

Rezultă că, în concepția Codului civil, *prestația la care se angajează debitorul reprezintă obiectul raportului juridic obligațional având ca izvor contractul*. Pentru obligațiile *lato sensu* ce decurg din celelalte izvoare (actul juridic unilateral, faptele juridice licite și ilicite, conform art. 1165 C. civ.), se impun o serie de precizări.

Cu privire la *obligațiile lato sensu care rezultă dintr-un act juridic unilateral*, în considerarea naturii lor voliționale, comună cu cea a contractului, din aplicarea coroborată a art. 1325 C. civ. („Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile legale privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale”) și art. 1226 C. civ., rezultă că obiectul acestora este reprezentat de o prestație la care se angajează – unilateral – debitorul.

Cu privire la *obligațiile lato sensu care rezultă din fapt juridic (licit și ilicit)*, obiectul lor este constituit – prin analogie – tot de prestație și este precizat în dispozițiile legale care reglementează regimul fiecărui fapt juridic (licit și ilicit) izvor de obligații. Astfel, cu privire la obligația *lato sensu* ce decurge din faptul licit al gestiunii de afaceri, în art. 1337 C. civ. sunt enumerate prestațiile pe care le are de îndeplinit geratul: de a rambursa cheltuieli, cu dobândă, de a-l despăgubi pe gerant pentru prejudiciul suferit, și care reprezintă obligații *stricto sensu* de a da o sumă de bani. Cu referire la obligațiile *lato sensu* ce decurg din faptul juridic ilicit (cauzator de prejudiciu), prestația este prevăzută de lege [art. 1349 alin. (2) C. civ.] și constă în repararea prejudiciului, care poate fi în natură (caz în care prestația este de a face, de a repara un bun, de exemplu) sau prin echivalent (caz în care prestația este de a da o sumă de bani, cu titlu de despăgubiri).

Cu aceste precizări, în continuare, vom reține spre cercetare *relația dintre obiectul obligației și obiectul contractului (i), specificul prestației ca obiect al obligației lato sensu (ii), precum și condițiile legale de validitate ale obiectului obligației lato sensu (iii)*.

(i) *Relația dintre obiectul obligației și obiectul contractului*. Spre deosebire de vechiul Cod civil^[1], actualul Cod civil operează o dublă distincție între: obiectul contractului (art. 1225) – obiectul obligației (art. 1226), pe de o parte, și, așa cum vom vedea mai departe cu prilejul studierii contractului, și între obiectul contractului (art. 1225) – conținutul contractului (art. 1272), pe de altă parte.

---

[1] Care reglementa imprecis materia în discuție, cu referirea strictă la obiectul convențiilor și lăsarea sub tăcere a obiectului obligației; a se vedea art. 962 C. civ. 1864: „Obiectul convențiilor este acela la care părțile sau numai una din părți se obligă”. În contextul vechii reglementări, doctrina reprezentativă desemna obiectul obligației în mod (ușor) diferit, în jurul termenului de prestație: (a) într-o opinie, obiectul obligației este conceput ca o prestație pozitivă – a da, a face – și ca o abținere – a nu face ceva la care, în lipsa obligației asumate, debitorul ar fi fost îndreptățit (C. STĂTESCU, C. BIRSAN, *op. cit.*, p. 3); (b) într-o altă opinie, obiectul obligației este desemnat prin denumirea generică de „prestație”, indiferent că el constă într-o conduită pozitivă sau negativă (L. POP, *Obligațiile*, vol. I, p. 30).